

GRYSE, Edward de, theoloog (Roeselare 16 maart 1848 - Kortrijk 14 februari 1909).

Beëindigde zijn humaniora aan het college van zijn geboortestad in 1866, studeerde theologie te Brugge en te Rome en werd tot priester gewijd in 1872. Leraar te Roeselare (1872-'73), waarna hij opnieuw naar Rome vertrok, waar hij in 1874 promoveerde tot doctor in de theologie. Van 1874 tot '84 was hij professor in de wijbegeerte aan het kleinseminarie te Roeselare, van 1884 tot '89 in de dogmatiek aan het grootseminarie te Brugge en daarna pastoor-deken te Kortrijk.

De Gryse was reeds in zijn Roeselaarse leraarstijd een overtuigd Vlaamsgezinde, lid van het Davidsfonds en de Gilde van Sinte Luitgaarde. In 1902 beijverde hij zich in het bijzonder om de Gulden-Sporenfeesten te Kortrijk te doen slagen. Herhaaldelijk pleitte hij in toespraken en geschriften

voor het recht van de Vlamingen, zo te Ieper in 1907, waar hij op een feest dat uitsluitend in het Frans verliep, opstond en zei: „Ik heb geen reden om hier het woord te nemen; maar ik kan 't niet verkroppen dat in een Vlaamsche stad, onder allemaal Vlaamsche mensen, niet één woord Vlaamsch gesproken wordt”.

Die Vlaamsgezindheid ging samen met een sterke sociale overtuiging. Zijn hele leven heeft hij met groot gezag de christelijke sociale leer verdedigd tegen de conservatieven in eigen rangen en de liberale en socialistische woordvoerders. Hij stichtte te Kortrijk de Gilde van Ambachten en Neringen (1891), waaruit de vakbeweging zou groeien, en in 1898 een ziekenfonds. In 1894 werd hij genoemd als mogelijke opvolger van Mgr. Faict; het was echter Mgr. Waffelaert die bisschop van Brugge werd. De Gryse bleef wat hij altijd geweest was: een degelijk, geleerd en eenvoudig man uit één stuk.

WERKEN: *Katholieke Kerk en kristene Volksschool* (1880); - *Vaderlandsch Recht en Revolutie* (1881, ook vertaald in het Frans); - *Ons roemrijk 1302* (1902); - *De Vlamingen te Kortrijk in 1302, wat ze waren en wat ze deden* (1902); - *Reis in het Oosten*, 2 dln. (1908); - *Reisje in Spanje en Portugal* (1908).

LITERATUUR: A. Decoene, *Doctor Edward De Gryse* (1944).

HILDE DEMEDTS